

Talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2024 - 2026

KH 20.11.2023 § 204

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Lain mukainen talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidystä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Valtuusto hyväksyi 6.11.2023 § 61 vuoden 2024 tuloveroprosentin ja kiinteistöveroprosentit. Tuloveroprosentti pyöristettiin 9,36 %:sta 9,4 %:iin verolainsäädännön muutoksen edellyttämällä tavalla. Kiinteistöveroprosentit valtuusto päätti pitää ennallaan, paitsi mahdollisen maapohjan yleiseksi kiinteistöveroprosentiksi valtuusto päätti 1,30 %, mikä on myös alaraja HE 39/2023:ssa. Yleishyödylliset yhteisöt vapautettiin kiinteistöverosta.

Kunnanjohtajan talousarvioehdotus vuodelle 2024 käsiteltiin yhteistoiminnallisesti YHTY:n kokouksessa 13.11.2023. YHTY ei antanut lausumaa kunnanjohtajan talousarvioehdotukseen. Sivistyslautakunta ja tekninen lautakunta ovat myös käsitelleet talousarvioitaan 9.11.2023.

Talousarvio vuodelle 2024 ja taloussuunnitelma vuosille 2024 - 2026 osoittavat huomattavan alijäämäisiä vuosia. Suunnitelmavuodet 2025 ja 2026 on laadittu käytettävissä olevin tiedoin. Näiden vuosien lukuihin liittyy selvästi tavanomaista enemmän epävarmuutta, muun muassa hyvinvointialueiden kanssa solmittujen vuokrasopimusten jatkuvuuteen ja vuokratason liittyen vuoden 2026 osalta. Kumulatiivista ylijäämää on aiemmilta vuosilta kertynyt kunnan taseeseen noin 3,0 miljoonaa euroa, jolla vuoden 2024 alijäämä voidaan kattaa. Sen sijaan suunnitelmavuosien 2025 ja 2026 osalta vaaditaan voimakkaita kunnan tulopohjaa vahvistavia toimenpiteitä.

Kunnan epätasapainossa oleva käyttötalous rajaa myös voimakkaasti kunnan investointikykyä. Tämän vuoksi investoinneissa joudutaan tekemään priorisointia. Tämän vuoksi on tärkeää, että kunnan kiinteistökannan rakennusteknisestä kunnosta on olemassa kattava ja

ajantasainen tieto ja tämän pohjalta laaditut pitkän tähtäimen korjaussuunnitelmat. Myös kunnan elinvoimaa vahvistavia investointeja on myös kyettävä määrätietoisesti toteuttamaan.

Sekä aikaisempiin että uusiin talouden tasapainottamistoimiin perustuvista, toteutetuista toimenpiteistä huolimatta nyt valmisteltua kolmen vuoden taloussuunnitelmaa ei saatu vuoden tasapainoon. Keskeisenä syynä tähän on valtionosuuksien painumien negatiiviseksi hyvinvointialueelle siirtyvien sote-palvelujen menojen siirtolaskelmien perusteella. Lähtökohtana tähän ovat tilastollisesti todennettavissa olevat kunnan asukaskohtaisesti suuret sote-menot viime vuosilta. Kunnan talouden tasapainoon saattaminen vaatii etenkin tulopohjan vahvistamista, koska uusien merkittävien kustannussäästöjen löytäminen ei ole realistista. Riippuen käytössä olevien talouden tasapainottamiskeinojen riittävydestä, lähivuosina tulee todennäköisesti harkittavaksi myös kunnallisveroprosentin ja kiinteistöveroprosenttien tarkastelu.

Talousarvion seurantaan ja raportointiin tulee kiinnittää huomiota kaikilla toimialoilla ja mahdolliset menoylitykset tulee ensisijaisesti kattaa kunkin toimialan talousarvion sisältä.

Valmistelija	Kunnanjohtaja Timo Kiviluoma, puh. 0447209047
Kj:n päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää hyväksyä talousarvion vuodelle 2024 ja taloussuunnitelman vuosille 2024 - 2026 liitteen mukaisena sekä esittää ne edelleen valtuuston hyväksyttäväksi. Lisäksi kunnanhallitus päättää valtuuttaa kunnanjohtajan ja hallintojohtajan tekemään talousarvioasiakirjaan tarvittaessa teknisluonteisia korjauksia.
Käsittely	Keskustelun aikana Juha Pitkänen esitti, että talousarvioesityksestä vuodelle 2024 ja taloussuunnitelmasta vuosille 2024 – 2026 poistetaan moottorikelkkareittien suunnitteluhanke (Investoinnit, s. 61). Esitys raukesi kannattamattomana.
Päätös	Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen. Merkittiin pöytäkirjaan, että Minna Koistinen poistui kokouksesta tämän pykälän käsittelyn aikana klo 19:15.

KV 04.12.2023 § 78
226/02.02.00/2023

Käsittely	Juha Pitkänen esitti vasemmistoliiton valtuustoryhmän muutosesityksen: Moottorikelkkareitin suunnitteluhanke keskeytetään ja Kuopion kaupungin kanssa käydään neuvottelut hankkeen lopettamiseksi. Tuusniemen kunnan tavoitteena on hankkeen lopetus. Sosialidemokraattien valtuustoryhmä kannatti tehtyä muutosesitystä. Puheenjohtaja totesi, että koska tehty kannatettu muutosesitys, asiasta täytyy äänestää. Hän ehdotti nimenhuutoäänestystä, jossa kunnanhallituksen esitystä kannattavat äänestävät ”jaa” ja vasemmistoliiton valtuustoryhmän esitystä kannattavat äänestävät ”ei”. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 12 jaa -ääntä ja 5 ei -ääntä. Puheenjohtaja totesi, että kunnanhallituksen päätösesitys tuli valtuuston päätökseksi.

Päätös

Kunnanvaltuusto hyväksyi kunnanhallituksen esityksen